

Bartosz Grohman, Ewa Ślęzak

Sprawozdanie z seminarium „Międzynarodowego Trybunału Karnego z perspektywy obrońcy”, Trewir, 7–13 października 2004 r.

Palestra 49/11-12(563-564), 227-229

2004

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

SYMPOZJA KONFERENCJE

Sprawozdanie z Seminarium na temat Międzynarodowego Trybunału Karnego z Perspektywy obrońcy Trewir, 7–13 października 2004 r.

Po raz trzeci Europejska Akademia Prawa gościła około 100 adwokatów z Europy Środkowej i Wschodniej. Dotychczas, w ramach dwuletniego programu szkoleniowego organizowanego przez Europejską Akademię Prawa, przy współudziale CCBE oraz dofinansowaniu Unii Europejskiej, odbyły się 2 seminaria (grudzień 2004 i kwiecień 2005).

Jak dotąd szkolenia miały charakter wykładów. Tym razem Laviero Buono, który jest koordynatorem projektu, zapowiedział uczestnikom, że nadeszła pora na ćwiczenia praktyczne, tak więc ostatnie seminarium połączyło zarówno wykłady, jak i ćwiczenia.

Cykl zajęć rozpoczął wykład Davida Turnsa ze Szkoły Prawa w Liverpoolu, który skoncentrował się na opisanium *ratione loci*, *ratione personae* i *ratione temporis* Trybunału. W swojej prezentacji David Turns zwrócił uwagę, że każde państwo samo stara się we własnym zakresie rozpoznawać sprawy karne, stąd przy podpisywaniu Konwencji Rzymskiej wywiązała się trudna debata. Przyjęcie Konwencji musiało bowiem oznaczać pewien kompromis, w wyniku którego państwa oddały część swoich kompetencji w zakresie ścigania określonych typów zbrodni. David Turns opisał też w dalszej części wykładu podstawy jurysdykcji miejscowej, osobowej i czasowej. Jak się okazuje, tak fundamentalne i wydawałoby się oczywiste zagadnienie jak jurysdykcja jest zagadnieniem podstawowym, od rozważenia którego zależy przecież dalszy tok sprawy. Konkluzja prezentacji wykładu była oczywista – jurysdykcja Trybunału ma aspekty polityczne i jej przeanalizowanie odnośnie do konkretnej sprawy musi być staranne i pozbawione wszelkich wątpliwości. Zagadnienia związane z jurysdykcją zostały określone w art. 1–14 Konwencji. David Turns zwrócił uwagę na zapis art. 16 Konwencji, który zakłada, że Trybunał podejmie działania na mocy rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ.

Jurysdykcja osobowa dotyczy tylko osób fizycznych, aczkolwiek np. Trybunał Norymberski rozpatrywał odpowiedzialność takich organizacji jak SS, NSDAP oraz Gestapo za podmioty zbrodnicze w czasie II wojny światowej. Jednak karano wówczas wyłącznie osoby fizyczne.

Jurysdykcja Trybunału odnosi się jedynie do osób powyżej 18 roku życia. Wyjątkowo zastosowano odmienne progi dla zbrodniczej działalności dzieci z Sierra Leone (odpowie-

działność dotyczyła w tym przypadku osób już od 15 roku życia, przy zastosowaniu szczególnych procedur).

Odnosnie do jurysdykcji – *temporae* – Trybunał nie ma możliwości sądenia zbrodni popełnionej przed wejściem Konwencji Rzymskiej w życie.

Tradycyjnie już koleżanka Vera Stremkovskaja zadawała szczegółowe pytania o możliwą jurysdykcję Trybunału nad przestępcami białoruskimi bądź przestępstwami popełnionymi na Białorusi.

David Turns odpowiedział jednak, że zasada jurysdykcji nie może dotyczyć obywateli-ofiar, którzy zmienili obywatelstwo. Jurysdykcję stosuje się bowiem zawsze do sprawcy zbrodni.

Kolejne wykłady poprowadzili Damian Romestant oraz Martem Bergsmo – szef Sekcji Porad Prawnych w ICC w Hadze, który omówił warunki prowadzenia dochodzenia oraz proces decyzyjny przy wnoszeniu oskarżenia. Na końcu swojej prezentacji omówił zagadnienia formy i treści zarzutów, na bazie których oskarżenie będzie zamierzało oprzeć proces.

Następnego dnia seminarium rozpoczął wykład dr. Görana Slutiera, wykładowcy prawa karnego na Uniwersytecie w Amsterdamie, który przybliżył uczestnikom role krajowych organów podczas prowadzenia dochodzenia – w tym obowiązek współpracy oraz zasady zatrzymania i zwolnienia podejrzanego.

W dalszej części Marianne Saracco, asystent w Izbie Przedprocesowej przy ICC opisała uprawnienia Izby oraz w wielkim skrócie opisała procedury przed Izbą Przedprocesową (Pre-trial Chamber).

Po południu odbyły się pierwsze zajęcia praktyczne. Uczestnicy seminarium podzieleni na podgrupy przygotowywali projekty pism w fazie przedprocesowej, po czym tego samego dnia prace zostały omówione przez prowadzących zajęcia – adwokatów Stuarta Alforda (z Londynu) i Dorotheę Le Frapeur du Hellen (z Montpellier).

W dalszej części seminarium zastępca dyrektora w szwedzkim Ministerstwie Sprawiedliwości – Hakan Friman omówił zadania oraz uprawnienia Izby Procesowej, jak również dalszy tok postępowania tj. naradę i wyrokowanie.

Następny dzień konferencji rozpoczął zajęcia praktyczne, podczas których uczestnicy w grupach przygotowywali pisma procesowe, które następnie zostały przez nich zaprezentowane i omówione przez Stefana Kirscha – wiceprezesa Stowarzyszenia Obrońców przy ICTY i Stephane Bourgon – prezesa Stowarzyszenia Obrońców przy ICTY. Po południu Nicholas Koumjian – Zastępca Prokuratora Trybunału Timoru Wschodniego przedstawił zagadnienia związane ze środkami dowodowymi, zasadami ich ujawniania i dopuszczalności oraz przeprowadzania dowodów.

Kolejnego dnia zostały omówione procedury po wydaniu wyroku. Sylvia de Bertodano – adwokat z Londynu – przedstawiła zagadnienia wykonalności orzeczeń, prawa do zadośćuczynienia oraz odszkodowań dla pokrzywdzonych. Następny wykładowca, Xavier Tracol – Doradca do Spraw Odwołań w Dziale Postępowania Odwoławczego w Biurze Prokuratora przy ICTY, omówił zagadnienia związane z odwołaniami od wyroków oraz postępowaniem odwoławczym.

Ostatni dzień seminarium został poświęcony zajęciom praktycznym, podczas których uczestnicy przygotowywali środki zaskarżenia pod kierunkiem adwokata z Paryża Pascala Besnier oraz Xaviera Tracol.

Należy podkreślić, że wszyscy prowadzący zajęcia praktyczne wskazywali na bardzo wysoki poziom przygotowanych przez uczestników pism.

W trakcie seminarium uczestnicy zadbali o emocje sportowe i rozegrali mecz piłki nożnej. I choć ani wynik, ani międzynarodowy skład drużyn nie były najważniejsze, liczyła się przecież inicjatywa mająca na celu pogłębienie integracji.

Kolejna, ostatnia już część seminarium odbędzie się na początku marca 2005 r.; wówczas będzie miała miejsce wizyta uczestników w siedzibie Trybunału w Hadze.

Bartosz Grohman, Ewa Ślęzak

Sprawozdanie z konferencji naukowej „Prawnomiędzynarodowe aspekty zwalczania terroryzmu” Bielsko-Biała, 18–19 czerwca 2004 r.

Niezwykła złożoność współczesnego terroryzmu powoduje, iż analizowanie tego zjawiska wymaga badań interdyscyplinarnych, uwzględniających jego polityczne, społeczne, psychologiczne i historyczne aspekty. Przystępczy charakter terroryzmu czyni z niego jednak przede wszystkim przedmiot zainteresowania nauk prawnych, i to zarówno prawa międzynarodowego, jak i różnych dziedzin prawa wewnętrznego. Prawnomiędzynarodowe aspekty zwalczania terroryzmu stały się tematem ogólnopolskiej konferencji naukowej, która odbyła się w Bielsku-Białej w dniach 18–19 czerwca 2004 roku. W konferencji uczestniczyli pracownicy naukowcy z uniwersytetów: Białostockiego, Jagiellońskiego, Rzeszowskiego, Warmińsko-Mazurskiego, Warszawskiego oraz z Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Wyższej Szkoły Administracji w Bielsku-Białej i z Uniwersytetu w Koszycach.

Po oficjalnym rozpoczęciu konferencji przez Panią Rektor Wyższej Szkoły Administracji, prof. dr hab. Irenę Pietrzyk, pierwszą sesję poprowadziła prof. dr hab. Elżbieta Dynia z Uniwersytetu Rzeszowskiego. Jako pierwszy z referatem zatytułowanym „Umowy międzynarodowe o charakterze wielostronnym a terroryzm” wystąpił prof. dr hab. Zdzisław Galicki (Uniwersytet Warszawski), który w niezwykle kompleksowy sposób dokonał analizy wielostronnych umów międzynarodowych służących zapobieganiu i zwalczaniu terroryzmu. Przedmiotem analizy stały się m.in. kwestia prawnej definicji terroryzmu w prawie międzynarodowym, uregulowania odnoszące się do zagadnień jurysdykcyjnych i ekstradycyjnych występujące w umowach antyterrorystycznych oraz prace prowadzone w ramach Rady Europy przez Komitet Ekspertów ds. Terroryzmu (CODEXTER). Kolejnym prelegentem był prof. dr hab. Kazimierz Lankosz (WSA), który w referacie „Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wobec problemów międzynarodowego terroryzmu” zwrócił uwagę na kwestię ochrony praw człowieka, które w imię walki z terroryzmem w wielu państwach podlegają coraz większym ograniczeniom. Swoje wystąpienie prof. Lankosz zilustrował licznymi przykładami orzeczeń Trybunału Strasburskiego, które zapadły w sprawach związanych z działalnością terrorystyczną. Na potrzebę zmian w prawie międzynarodowym w kwestii użycia siły wskazał prof. dr hab. Michał Chorośnicki (WSA) w referacie „Nowe koncepcje użycia siły w prawie międzynarodowym publicznym”. Prelegent dokładnie omówił, w jaki sposób polityka i historia wpływały na możliwość użycia siły w prawie międzynarodowym, ukazał również złożoność problemu granic zakazu użycia siły oraz przedstawił, jak kształtuje się w tym zakresie praktyka państw.